

МОДЕЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

В статті запропонована модель навчальної діяльності студентів у дистанційному навчанні, яка складається з п'яти компонентів. Розглянуто основні вміння, які опановує дистанційний студент у своїй навчальній діяльності в системі складових цих компонентів.

Ключові слова: Сучасні педагогічні технології, дистанційна освіта, навчальна діяльність, модель, діяльність студента.

Сьогодні будь-який навчальний процес повинен ґрунтуватися на сучасних педагогічних технологіях. В той же час комп'ютерні технології, інтегровані в педагогічну систему організації навчальної діяльності, дозволяють істотно збільшити освітні можливості студентів, здійснити вибір і реалізацію індивідуальної траєкторії у відкритому освітньому просторі. З розвитком Інтернет технологій стало можливим запровадження такої форми навчання як дистанційна освіта.

Теоретичними та практичними питаннями дистанційної освіти займалися багато науковців, серед яких Д.А. Іванченко, В.О. Кравець, Є.Ю. Владимирська, Є.С. Полат, О.О. Андрєєв та інші. Наприклад Андрєєв в свої роботах досліджує комп'ютерні технології що використовуються в дистанційній освіті [1], Полат розглянула саме конкретні педагогічні технології дистанційної освіти [3]. Але в той же час складовим компонентам дистанційної освіти та основним вмінням які опановує студент у своїй навчальній діяльності в дистанційній освіті приділено мало уваги.

Метою нашої статті є спроба представити за допомогою моделі навчальну діяльність студентів у дистанційному навчанні. Проаналізувати основні вміння, які опановує студент у своїй навчальній діяльності в системі компонентів цієї моделі.

Особливість навчальної діяльності полягає в тому, що "її результатом є зміна самого студента" [2. с. 3], навчальна ж діяльність в достатньому режимі слугує розвитку у студента специфічних умінь, необхідних йому для вирішення поставлених навчальних завдань за допомогою засобів телекомунікацій і ресурсів мережі Інтернет. Дистанційне навчання для студента - це не тільки спосіб отримання знань, а й засіб розвитку самоорганізації, самовиховання, цілеспрямованості, вимогливості до себе та вміння досягати мети. На наш погляд це дуже важливо.

Навчальна діяльність студентів у дистанційному навчанні може бути представлена моделлю, що складається з декількох компонентів - видів діяльності, що відображають специфічні цілі і завдання дистанційного навчання:

- пізнавально-продуктивна діяльність - створення студентами творчого продукту в певній предметній області за допомогою комп'ютерних засобів;
- комунікативна діяльність - взаємодія суб'єктів дистанційного навчання;
- методолого-змістовна діяльність - управління студентами змістом і методами навчального процесу в дистанційному режимі;
- психолого-виховна діяльність - розвиток наявних і придбання специфічних для дистанційного навчання особистісних якостей;
- технічна діяльність - оволодіння необхідними вміннями роботи з комп'ютерними програмами та ресурсами мережі Інтернет та ін.

Розглянемо основні вміння, які опановує дистанційний студент у своїй навчальній діяльності в системі складових її компонентів. Дані вміння можуть бути рекомендовані як орієнтири для студентів, які здійснюють навчання у дистанційному режимі, а також для педагогів, що включають використання новітніх комп'ютерних технологій у навчально-предметну діяльність на заняттях.

Пізнавально-продуктивна діяльність студентів реалізується в системі таких форм, як дистанційні творчі олімпіади, проекти та курси. Основною метою такої діяльності в дистанційному навчанні є придбання і розвиток студентами умінь створювати творчий продукт з використанням засобів телекомунікацій. Перерахуємо ці вміння:

- виділення студентами тих пізнавальних і творчих напрямків, в яких здійснюватиметься їх навчальна дистанційна діяльність;

- визначення за допомогою викладачів базових знань, умінь і навичок, які студенти можуть освоїти в тих чи інших формах дистанційного навчання[1];

- вміння виробити власний (авторський) погляд на завдання, на можливі напрямки пошуку вирішення освітніх проблем;

- вміння студента генерувати нову, оригінальну ідею, співвідносити її з наявними аналогами, представленими в мережі Інтернет, втілити її в гіпертексті і різноманітних мультимедійних формах;

- вибір форми продукту своєї навчальної діяльності в дистанційному режимі: дистанційний освітній проект, тестування, веб-семінар, освітній сервер та ін;

Комунікативна діяльність студентів у дистанційному навчанні відрізняється від відповідної очної форми можливістю участі в ній суб'єктів з різними якісними характеристиками. Коло суб'єктів дистанційної комунікативної діяльності практично не обмежений ні кількістю, ні географічним простором, ні часовими поясами.

Творчі та наукові здобутки студентів у вигляді наукових робіт в ході навчальної та наукової діяльності в дистанційному режимі, виноситься на обговорення в електронні конференції та чат-дискусії, що збільшує освітній простір для учасників дистанційних форм навчання, дозволяє їм представити свої напрацювання для більш широкого кола користувачів, почути варіативність думок і суджень щодо створених творчих продуктів, вступи-

ти в освітню комунікацію з суб'єктами дистанційного навчання, що мають різні функції .

Основними формами організації телекомунікаційної діяльності студентів сьогодні є: асинхронні (e-mail, телеконференція, веб-форум, веб-дошка оголошень, гостьова книга) і синхронні (чат-уроки і чат-конференції в реальному часі). Для ефективного вирішення навчальних комунікативних завдань студенту необхідно оволодіти наступними основними вміннями:

- брати участь у дистанційних конференціях в якості учасника, ведучого, керівника групи, експерта з заявленої проблематики;
- змістовно і цілеспрямовано виступати, задавати питання в дистанційних телеконференціях;
- вибудовувати систему взаємовідносин з різними суб'єктами дистанційного навчання - дистанційними педагогами, локальними координаторами, дистанційними студентами, фахівцями-експертами, Центрами дистанційного навчання;
- підтримувати оперативний зворотний зв'язок з студентами з різних міст, як опосередковано (у відкладеному режимі взаємодії), так і в реальному часі;
- володіти ініціативою в організації комунікацій з суб'єктами ДО ;
- адаптуватися до пропонованим вимогам і нормам роботи в телекомунікаційному просторі;
- володіти телекомунікаційним етикетом: вживати специфічні для мережі Інтернет символи спілкування - "смайлики " (знаки емоцій), шрифти, кольори, тощо.

Методолого-змістовна діяльність студентів в силу специфічних особливостей дистанційного навчання - віддаленості суб'єктів навчального процесу один від одного, передбачає суттєве збільшення складової самостійного управління студентами своєю пізнавально-продуктивною діяльністю, розвиток в студентів умінь, спрямованих на самоврядування своєї на-

навчальної діяльності в дистанційному режимі. До таких вмінням відносяться:

- здійснення студентами особистого цілепокладання в співвідношенні з цілями інших суб'єктів дистанційного навчання;
- конструювання індивідуальної системи знань, умінь і навичок у системі інтеграції очного та дистанційного навчання;
- вміння вибудовувати організаційну структуру навчальної діяльності, поєднуючи очні та дистанційні елементи навчального процесу;
- управління процесом організації своєї навчальної діяльності за наявності у студента двох педагогів - очного та дистанційного;
- критичний аналіз та експертна оцінка робіт студентів з різних міст і країн;
- рефлексія студентами досягнутих навчальних результатів, виділення проблем організації навчальної діяльності та способів їх вирішення.

Перерахуємо ті особистісні вміння, які необхідно виховувати у дистанційного студента для посилення його самостійності в дистанційному навчальному процесі:

- вміння бути самостійною особистістю, здатною реагувати на стрімкі зміни в соціальній і технічній галузях життя;
- цілеспрямованість, самодисципліна, завзятість і наполегливість;
- позитивне ставлення до навчання в дистанційному режимі;
- вміння долати технічні та телекомунікаційні проблеми, які супроводжують дистанційні форми навчання;
- вміння відділяти якісну інформацію в мережі від низькопробної;
- сумлінне ставлення до свого навчання, роботи своїх однокурсників і викладача, до обладнання та технічних систем, а також повага до фахівців, що займаються їх підтримкою тощо.

Технічна діяльність необхідна для ефективного реалізації самостійної пізнавально-продуктивної діяльності. Дистанційний студент повинен на-

бувати і розвивати специфічні вміння і навички з використання засобів телекомунікацій, інформаційних масивів, комп'ютерних програм і обладнання, які впливають на якість виконання його освітнього продукту. Оволодіння спеціальними технічними вміннями дозволяє студентам з різним ступенем володіння комп'ютерними навичками переходити від одного рівня до наступного в різних формах дистанційного навчання. У даний блок входять такі уміння:

- вміння реалізовувати ідеї творчої роботи простими і складними технічними засобами (графічні пакети, виконання роботи в html форматі, використання відео);

- вміння здійснювати вибір комп'ютерних технологій і засобів для ефективного вирішення поставлених цілей і завдань своєї навчальної діяльності;

- дотримання технічних вимог до оформлення творчого продукту, його пересилання електронною поштою та розміщення в мережі Інтернет та ін;

Висновки: У дистанційній навчальній діяльності відбувається розширення числа суб'єктів дистанційного навчання, зміна і перерозподіл їхніх функцій, що відрізняються від аналогічних функцій в очному навчанні. У зв'язку з цими специфічними особливостями навчальної діяльності в дистанційному режимі, необхідно проводити комплексні дослідження з розробки та реалізації освітніх технологій, методів і способів здійснення навчальної діяльності, які відрізняються від очних аналогів завдяки інтеграції інформаційних і педагогічних технологій.

Література

1. Андреев А. А. Дидактические основы дистанционного обучения / А. А. Андреев. – М. : РАО, 1999. – 126 с.
2. Владимирська Є.Ю. Науково-методичне забезпечення якості дистанцій-

ного навчання у технічному університеті: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Є.Ю. Владимирська. – К., 2006. – 21 с.

3. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева; под ред. Е. С. Полат. – М. : Изд. центр „Академия”, 2004. – 416 с.

TARAS PETRENKO

The paper proposed a model of learning activities of students in distance education, which consists of five components. The basic skill that takes possession of the remote student in their educational activities in the components of these components.

Keywords: modern educational technology, distance education, educational activity, the model of student activities.

TARAS PETRENKO

В статье предложена модель учебной деятельности студентов в дистанционном обучении, которая состоит из пяти компонентов. Рассмотрены основные умения, овладевает дистанционный студент в своей учебной деятельности в системе составляющих этих компонентов.

Ключевые слова: Современные педагогические технологии, дистанционное образование, учебная деятельность, модель, деятельность студента.